

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

POLITIKAI UJSÁG

Megjelen minden szerdán és szombaton este
Késiratokat vissza nem adunk.
Szerkesztőség: Kazinczy-utca 5
Kiadóhivatal: Landesmann Miksa és Tarsánál.

FŐSZERKESZTŐ:
Dr. HOLLÓ ANDOR

Előfizetési ár:
Évesre 12 korona. Félévre 6 korona. Negyed
évre 3 korona. Egyes szám ára 12 fillér
Hirdetéseket a legjutányosabb árban közölünk

A Balkán háboru.

A Duna—Száva—Drina mentén zajlik le az utolsó felvonása a nagy tragédiának. — Az események visszatértek oda, ahonnan kiindultak, a háborus emésztő tűz újra azt a földet égeti, ahol először vetett lobbot, ahol első táplálékát kapta. Az események sebes perdüléssel váltogatják egymást, mint a kaleidoszkop színei, tegnap még a lengyel és orosz sikokon forrtak, azután átrendültek a francia Champagne-ba és Flandria földjére, és most a szerb hegyeknél végzik a véres aratást. Szerbia, a legvéresebb kataklizma felidézője, halálos ölelésében seregeinknek és a már akciósba lépő bolgár hadseregnek összeroppan, hulláján majd a hollók de mögöttük jönnek majd a lehér galambok, a békeherónéi, hogy újra virág nőjön a pusztulás fekete földjein.

A háboru energiája, a rombolár ereje elérte tetőpontját. — A küzdők megfeszítették minden erejüket, a döntés mérlegébe vették minden akaratukat. És utban van már az élet, a mindeknél nagyobb rendező, mondván a bűvös, megváltó szót: nincs tovább! És a parancs, mely e mostani legvéresebb tusákban már nem késik tovább, megállítja a vértengert, lehanyatlanak a kardot forgató izmok, eltűnik a tekintetből a gyűlet és a béke első hangszavának szelid hullámai ömlenek széjjel a levegőben, amely most még fekete ködös a hosszú háboru füstjéről. A végső kigeszített energiák utolsó összecsapása bennünket a régi kedv frisségében, a lankadatlan akarat acélos erejében és régi erőinkhez kapcsolt új szövetségünk, a bolgár nép erejével való meggyarapodásánál talál.

Nekünk, akiket különösen érzékenyen sebzett a szerb gázság és akiknek van fizetni valónk mások hibájából elpusztult sok magyar testvérünk véérért. ez a mostani leszámolás minden kis részletével belekapaszodik érzéseinkbe. Az igazi magyar báboru ez, melyben magyar karok ütnek a magyar fájdalom keserű dühével és bosszúvágyával.

Vér és köny ez utolsó dus harmatesőjét mohón issza a szerb föld. Vér és köny termékenyíti a magot, melyből a béke virága kihajt, amit szerb gázság temetett

el. A békéért mennek seregeink Szerbiába, hogy kiássák a földből, amelyben a szerb bérnyilkosok elevenen eltemették . . .

Lengyel Manó.

Ujhely társada mi életében két emberöltő alatt jelentős szerepet játszottak a katonák. Nem militarismusa gondolnuk, hiszen kivéve a nagy háborunak dicsősöges lefolyásu epocháját, egy század harmincötvenes bakánál, egy gyenge létszamu honvédszázalójánál s egy eskadron holulánus hol huszárna! Ujhelyt több katonaság nem laktta meg. És a fel-sorokat is csak egymást váltották föl.

Hanem mivel sorjában, a közkedveltség, az egyéni rátermettség, a hivatottság sőt a kitűnőség által megkülönböztetett tiszteket ösmertünk meg a parányi helyőrségből, akik lelkiileg domestikálták magukat közöttünk s maradandó kedves emléküket tul eltétek vagy tul fogják élni őket. A feledés órája nem borította el egy Schreiber, egy Hosszufalussy, Schmidt Jekéfalussy, Szánky, Hazay, Kuharik, Pálmay alakjait, de nem ám a Putti és Hubicky-ét sem, akik idegenből szakadtak ugyan köz-zónok de lelkünkben magyarokká s emlékkükben a mieinké váltak. Vannak közülük élok is még, akik el-számazva se váltak meg tőlünk. Egyikük a ministerség, egy másikuk pláne a hadügy ministerségig is fel-vitte. Utóbbi a világ híressé vált „honvédséget“ szervezi a minden ed-dig lefolyt idők legnagyobb és leg-dicsőségesebb harcai. Munkája világ-történelem számára készül.

Lengyel Manó alakja a legmar-kánsabban tünik ki a megszeretetek gárdájából. Nemcsak azért, mert életének javát itt töltötte el, mint katonatiszt, hanem azért is, mert a polgári tevékenység kereteiba is be-illeszkedett, ahová magával hozta a lovagi foglalkozás közben kikristá-lyosodott szív s jellembeli tulajdon-ságainak ragyogó briliánsait.

Mindenütt egész ember volt, mint katoná fáradhatatlan még az aprólékosságig menő munkában is. Pontos kötelességét hajszálig betöltő ugyan olyant követelő, emberies szigorában hajlítottalan, de megértő, s katonáit azzal a férfias eréllyel és okos szeretettel nevelte, amelyik a legjobban alkalmazkodik a magyar baka hetyke sőt kevély legénykó-díshöz, amely katonai pszichologia produkálja azután, hogy a magyar katoná egyaránt páratlan a parádé-kban, a strapabírásban és a ro-hamban. Mindezeknek a tulajdonsá-

goknak eredője a dicsőség, amely-ben napjaink olyan pazarul gazda-gok, amelyeket büszke gyászos öröm-mel látunk, amely megremegetti el-lenségeinket, s amelyet egy nagy nemzet és egy nagy Césár tapsolnak meg.

Lengyel Manót már gyermek-korában inspirálta Kassa levegője a katoná életre. A harmincötvenes ba-kák, (a praiszok) Dobos kapitány, majd Antalfy Lajos, — aki nagy-batyja is volt, — hirneves déinagy katonák adták a mintát az eleven szék csintalanul fürge kis fiúnak, akikhez méltóan illet. Ha néhány év-vel fiatalabb, vagy a nála aránylag korán jelentkezett rokkantság késik, alig hiszem, hogy az érlelmeszedés és nem a hősi halál végzett volna vele ott, ahol a tizes honvédek olyan büszkén és annyi diadallal lobogtat-ják a trikolórt.

Katonai kiképzését a Ludovica akadémiában nyerte, ahonnet egye-nesen mint hadnagy került ki s o-sztatott be az akkor még zászlóaljka szervezett s Kassára állomásozott honvédszázalóhoz.

Hogy egyszerre, mint hadnagy került ki az akadémiából annak ra-termettségén kívül egy szerencsés és egész életére emlékezetes incidens is lehetett az oka.

Egyszer épen a tabániá felelt, amikor sarkanytyu pengések és kard-csörtetések közben kitarul a tante-rem ajtaja s beépett fényes környe-zetben ő felsége I. sz. Ferencz Jó-zsef magyar király, aki váratlanul személt tartott birodalmának, akkor még legújandósebb tisztképző is kolájában.

A pillanat benyomását nem ne-héz megérteni és méltatni mindazok-nak, akik katonák voltunk. Kemény „haptak“-ba vágta magát az egész tanfolyam és leginkább Lengyel Manó, akit jobbában a krétával, bajában a nagy spongyával ért a ritka, de mindenkitől irigyelhető szerencsés, hogy zsinóröz eresztett kézzel nézhet szembe a legfőbb hadurral és a fényesnél fényesebb uniformist viselő generálisokkal.

Persze, hogy a feladat megoldá-sát előről kellett kezdeni, ami azon-lan az őszintén beösmert lámpaláz dacára is jól sikerült, csak épen a kréta ropogott az erőteljes kéznyo-mások sulya alatt. A király megelé-gedetten szemlélte a csinos kemény legénykét, mintha sejtette volna, hogy egyikét látja benne azoknak, akik az ő rettenhetetlen tizes honvédeit fogják preparálni az élte alkotvány besugárzó fényes diadalok egész so-rozatához.

Hozzánk már mint főhadnagy került Kassáról s az a közszeretet

aminek szülővárosában osztályos volt itt még melegebben nyilatko-zott meg irányában Lengyel Manó a rokonszenv, a népszerűség is kör-megbecsülés fókuszába érte magát Ujhelyben s akkor érlelődött meg az az elhatározása, hogy a nyugala-m éveire vissza térjen az igazi otthonába.

A többi aztán már mintha teg-nap történt volna. Tipusa lett az an-gol társadalomban oly gyakori nyu-galmazott katonáknak, akik erőtel-jes öregségükben busgóan munkál-kodnak a köz javára, rendszerete-tükkel, tapasztaltságukkal, higgadt ítélőképességükkel oszlopos tagjaivá lesznek a munkás társadalmoknak ir-ányítói a férfias iildomat, a korrekt gondolkodást a kardialis egységet követelő felfogásoknak.

Férfi volt abban az értelemben Hamlet aposzfája Horatiot. Ment lé-vén a hátsó gondolatok terheltsé-gétől, bizalmat szeretetet nagyrabecsü-lést talált utjában, a siker legszebb virágait, amelyekkel egy harmoni-kus élet jutalmazható.

Igazi életművész volt. Végig megőrizte ifjúságának rózsás tradi-tióit. Tréfás makacsággal protes-tált a zord öregség ama tiranizmusa ellen, amely asketizmust követel a s örömtelen lét prolongálásáért s ami kor egy kaisbadi orvos holmi lity-oty, sponotos piskótás kosztra akar-ta fogni s mindezek tetejébe még a teljes abotinstiáról is hápogott, igazi huszáros rövidséggel megfor-mulázott vasos mondatban fejeste ki a megvőkönnyödött doktor tudománjának leicsinylését.

A galaus élmények emlékeire is reagált mindvégig nem valotta, hogy letarolták már a rétet... Augustus huszadikán, mikor Pinter Pistát üdvözöltük névoapja alkalmá-ból, a karisbadi kura után felüldülve ruganyes léptekkel csörtetett közénk s a másodikvirágással hetykölködést. Pompás szinben és friss élkedvvel eltelve láttuk. Ki hitte volna, hogy az ősi lombhullással eltemetjük.

Iteni temetése a rangjának megfelelő gyász-pompa nélkül való volt. De lélekben meg volt az is, Kivonult az egész dicsőséges esrede hogy az ellenség véreben gásojjon. Az előirt sortűz is eldőrdült halál-magot szórva, s a megváltást munkálta. Es meghajlott sirja fölött a lobogó, amelynek jelmondata „fölté-tel áldás, előtett diadal“. Es babér-ból, amelyet teli marokkal tépnek az ő fiai az utólréhetetlen vitéségű tizes honvédek az ő koporsójára is jut egy levél. Lehet e ennél szebb, méltóbb, elismerőbb gyászpompa!

Kossuth János.

HIREK.

— Megyehízlótsági közgyűlés és közigazgatási bizottsági ülés. Tegnap, hétfőn délelőtt a vármegye törvényhatósági bizottsága közgyűlésre ült össze, amelynek napirendjén csak két tárgy szerepelt, és pedig a vármegyei tisztviselők hadi drágasági pótléka és Sátoraljujhely városnak a közegészségügyi intézkedések kérdésében hozott határozata. Az ezt kényesítő vármegyei tisztviselők részére 90 koronától 200 koronáig terjedő segélyeket szavazott meg a közgyűlés, majd áttértek az új helyi közegészségügyi kérdésekre, melyeknek tárgyában beható eszmecsere fejlődött ki. A vitában az elnökö főispánon kívül gróf Maláth József, dr. Chudovszky Móric, dr. Szirmai István stb. vettek részt, azonban minden felszólaló megegyezett abban, hogy a város vezetőségét és képviselőtestületét a legelőjűtőbb kritikával illeték ezekben a kérdésekben tanúsított magatartásukért.

Annak idején, mikor a képviselőtestület közgyűléséről beszámoltunk, mi is a legélesebben rámutattunk azokra a Potemkin-szerű határozatokra, amelyekkel a közgyűlés nem elintézni, hanem inkább csak elutasítani igyekezett ezt az ügyet. A határozatokat dr. Chudovszky Móric törzserőse és maga a városi t. főorvos, dr. Szepessy Arnold is megfélembrezték s e felelősségek folytán most a törvényhatósági bizottság az összes határozatokat megsemmisítette és utasította a város h. polgármesterét, hogy beszárolja legkésőbb december hó 31-ig mindazokat az intézkedéseket, melyeket annak idején az e kérdések tárgyában a főispán által összehívott ankét elhatározott, fogantatásos.

Ennek a határozatnak a szankciója ugyan kimondva nem lett, de a felszólalásokból előrelátható, hogy a várost, amennyiben még most is rendtenskedni akar, a városi autonómia felfüggesztésének veszélye is fenyegeti.

A megyegyűlés után lett megtartva az e havi közigazgatási bizottsági ülés, amelyen szintén igen érdekes fontos tanácskozások folytak.

Nevezetesen megvitatás alá került a vármegye mind szomorúbb perspektívát nyújtó gazdasági helyzete s a megvitatás eredményeképp a bizottság felirat küldését határozta el a kormányhoz, amely felirat főleg három kérdést ölel fel: eöször is kéri a ló- és marhavásárlás, — pláne r. quírálás — ellátását, illetve a ló- és marhakitvél beszüntetését a vármegyére nézve, másodsorban a gabonára nézve a requírálás megengedését, végül a hadisegélyezések kérdésének rendezését. A bizottság ezen a fontos tárgyról kívül még számos folyó ügyet intézett el, úgy hogy az ülés csak déli 12 óra után ért véget.

BERMANN ZSANNETTE

Gyász szakadt a helyben isz. anyahitközség iskolájára. Derék tanítónője, Bermann Jeannette k. a., néhai Bermann Lipót rabbi-helyettes özvegyének leánya, f. hó 9 en az Erzsébet kórházban négyhetű szenvedés után 29 éves korában elhunyt. Temetése vasárnap délután folyt le az Erzsébet kórházból azzal a mélyszégyes és széleskörű részvétellel, amely a megboldogut, aki szent kötelességeit mindig kiváló buzgalommal teljesítette, megillette. A tanítótestületet és a nagyszámú gyászoló női közönségen kívül megjelentek a hitközségi elöljáróság és isko. az. szék tagjai Zimmer Henrik hitközségi és Reichard Salamou dr. iskolázási elnök vezetésével testületileg és a hitközség számos tagja, Ricz Sándor tanító a sziveket megrázó s könyekig megindító gyászbeszédében bucsuztatta el az elkötözöttet és méltatta a leánynevelés terén szerzett kiváló érdemeit. Faj, nagyon faj, — mondotta — hogy ily fiatalon hagyott itt nehéz göröngyös pályát, melyért mégis oly nagyon rajongtál, amelynek rövid, de munkás életed oly szívesen, oly örömmel szentelted... Legszebb ideálod a gyermek és legszentebb kötelességed annak nevelése volt. Lelke voltál iskolánknak, jószágod beszárolta azt... A megható gyászbeszéd után a temetőbe kísérték az élete virágában elhunyt, mindenkítőlszeretve-tisztelt tanítónőt. Itt még Eibuschütz Lszák főkantort megkapó imát mondott lelküdvért, mire hűt-t. teneit az anyaföldnek adták át. Béke lengjen porai fölött s áldott legyen emléke!

Sikeresen haladunk Szerbiában.

Budapest, okt. 11.

Az osztrák-magyar vezérkar jelenti:

Délkeleti hadszíntér:

A Mocsvában és Obrenovácnál nincs jelentősebb esemény.

A Belgrádon át előnyomuló osztrák-magyar és német csapatok kiűzték a szerbeket a várostól délkeletre és délnyugatra levő elsáncolt állásaikból. Itt a mi csapataink rohammal vették be a Zöld-hegyet és Velky Vracar-t.

Semendria és Pozarevac körül szövetségünk hadosztályai ismét tetemesen tért nyertek.

Belgrád bevételénél a császári és királyi csapatok 9 hajóágyút, 26 táborigyűcsövet, 1 fényzórót, számos puskát, sok löszet és egyéb hadianyagot zsákmányoltak, 10 tisztet és 600 főnyi legénységet elfogtak. Az ellenség véres vesztesége igen nagy volt.

A dunai flottilla számos folyamaknát és orosz tengeri aknát emelt ki.

Orosz hadszíntér:

Az oroszok tegnap egész északkeleti harc-vonalunkon lényegesen alábbhagytak támadásaikkal. As ellenség csak a Strypa melletti hadállásaink ellen intézett néhány támadást, amelyek — épp úgy, mint az előző napokon — reá nézve teljes balsikerrel végződtek. A Deleznica és alsó Styr közötti szakaszon az ellenséget északkelet felé vetettük vissza.

Olasz hadszíntér:

Tegnap a délnyugati harc-vonalon sem voltak nagyobb harcok. Az olaszoknak a Mrzly-Vrh ellen intézett támadását már tűzéréségünk tüzelése megghiúsította.

*HÖFER altábornagy,
a vezérkari főnök helyettese.*

A balkáni offenzíva eddigi német zsákmánya.

Berlin, okt. 7.

A nagy főhadiszállásról hivatalosan jelentik:

Keleti hadszíntér:

Hindenburg tábornagy hadcsoportja: Dünaburg előtt és Mydystól északkeletre visszavertük az oroszok támadását. Smorgontól nyugatra lelőttünk egy ellenséges repülőgépet.

Lipót bajor herceg tábornagy hadcsoportja: Baranovicétől keletre könnyű szerrel visszautasítottunk egy erős ellenséges előretörést.

Linsingen tábornagy hadcsoportja: Kuchnoka-wola környékén vívott lovasharcokban az ellenséget a Bezimujaja és Wiesilucha szakasza mögé vetettük vissza. Jezyerelnél az ütközetek még nem értek véget. Bieliskaja völgyétől az ellenséget elűztük.

Gróf Bothmer tábornok hadserege újból visszautasított erős ellenséges támadásokat. Német csapatok elfoglalták Hladkítól délre a Sereth mellett Tarnopoltól 15 kilométernyire északnyugatra emelkedő magaslatot és Hladky faluból ellentünk intézett három erős előretörést visszavertünk.

Balkán hadszíntér:

A Drina mellett további harcok fejlődnek. A Sabac és Grodista közti arcvonalon a dunai átkelés befejezést nyert. Belgrádtól délre elfoglaltuk a magaslatokat. Zarkow és Mirijavo között, tovább keletre a támadás folyik. A Rama-Duna hajlásban rohammal elfoglaltuk Anathema állást, tovább lefelé Orsováig helyenkint ágyuharcok vannak.

A német csapatok eddig 14 tisztet, 1542 főnyi legénységet fogtak el és 17 ágyút, köztük 2 nehéz, valamint 5 gépfegyvert zsákmányoltunk.

MEGHÍVÓ

az Első Sátoraljujhelyi Paraffin Finomító és Gyertyagyár Részvénytársaságnak

Sátoraljujhelyben, 1915. október 19-én délelőtt 8 órakor a Központi Takarékpénztár helyiségében megtartandó

IV. évi rendes közgyűlésére.

Tárgysorozat:

1. Közgyűlési jegyzőkönyv-eltételezők választása.

2. Igazgatóság jelentése.

3. Felügyelő bizottság jelentése.

4. A mérleg megállapítása, az igazgatóságának a nyereség felosztására, az osztalék mennyiségének és kifizetés idejének megállapítására vonatkozó indítványa, az igazgatóságának és a felügyelő-bizottságának adandó felmentvény feletti határozat-hozatal.

5. Esetleges szabályszerűen benyújtott indítványok tárgyalása.

Az igazgatóság.

Az igazgatóság és felügyelő-bizottsági jelentés, valamint az évi zárszámadás 8 nappal a közgyűlés előtt, a Központi Takarékpénztár és Gyertyagyár helyiségében kifüggesztetik.

Az alapszabályok 11. §-a szerint a közgyűlésen csak azon részvényes vehet részt, ki a közgyűlés megtartása előtt 3 nappal saját nevére irt részvényt tett le a Központi Takarékpénztárnál.